

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

Actvs Qvarti

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

ACTVS QVARTI

SCENA I.

PISTOCLERVS.

MNESILOCHVS.

SOSICLES.

CLEOMACHVS.

LYDVS.

Nescio quid presagiat insulsum cor, Hercule,
Ad Augurum collegium res deferri pote est.

Mn. Nos Augures, hic Augurum est collegium.

Pist. Cor histrionicam facit, salit impigre.

Sosicl. Nempe hoc est, salies mox præ gaudio.

Pist. At ego, si quid Sibylla mihi dictant mea,

Lydum in crucem saluisse nimis vereor male.

Cleom. Eccere quàm bellus augur: despuas miser

Funesta dicta hac. Lyd. Quinpropero de vicino con-
gredi?

Pistoclere, ô Pistoclere. Pist. O Lyde, ô salus mea,

Salve. Lyd. Apagesis ne cominus mihi. Pi. Quippenis?

Lyd. Profanus es, ego sacerrimum sacrariû Hercule,
Et augustissimum omnium lararium.

Cleom. Quidû? quibus initiatus sacris triuenefice?

Lyd. Nisi modestius, va. Sosic. Quanto fermeto tibi

Increuit subito pectus. Lyd. Non de nihilo est hac fi-
ducia.

Pist. Tacete: finite me meum Lydum oscularier,

Sinite me suauiarier fortunam meam.

Lyd.

Lyd. Tun' tanto coram numine impudens lasciuies?

Ego hic in hoc marsupio Plutum gero,

Vnà & salutem tuam, ô adolescens impie.

Tu tanto coram numine adhuc lasciuies?

Pist. Minimè Hercle. veneror hæc numina, & Ly-
dum meum,

Myrtam sacerrimum. Omnes. Vnà omnes sacra
facimus

Pluto & Lydo. Lyd. Salite præ gaudio. Cleom.
Quianam

Non Martem huc adfers sed Plutum: suos

Mars Salios habet, haud Plutus. Ly. Salite extēpulo,

Vel ne femūcia dabitur. Pist. Eia, salimus strenuè.

Lyd. Etiā adhuc, etiā adhuc, adhuc etiā, etiā adhuc.

Mn. Iuppiter omnesq; te dij perdant furcifer.

Præ lassitudine concidunt mihi genua.

Lyd. Sic preparatur epulis sua penus;

Eamus intro, triumphalem vt coenam vobis parem:

Nam fortiter agens hodie nostrum expugnaui senē.

SCENA II.

NICOBVLVS senex.

MESSENIO seruus.

Nicob. Malā rē ducit, multasq; sibi fabricat cruces,

Vxorem qui ducit domum, quiq; fabricat filios.

Mes. Pape! quis hic Vulcanus, filios qui fabricat?

Nicob. Ita equidem experior pridem. nam vxor mi-
hi domi est,

Quæ fel vincit & absynthium amaritudine, res
pessimas;

Qua

Qua fumi adinstar semper abigit lacrymantē foras.
 In ganeā, ni fallor, filij sunt, qui meum
 Exenterant medullitus marsupium.
 Hos ego iam peruelim mihi obuios dari hodie,
 Exenterabo, & emedullabo penitus.
 Mess. Vt Aeacidius animis expletus senex!
 Vereor ipsis oculos miseris exorbeat,
 Vitamq; euitet. Nicob. Faciā Hercle sciant patrem
 Me esse, & sese filios: si fustem sumpsero,
 Mox expupillatos reddam verberibus. Mess. Equidē
 In Libya mauelim occurrere leoni & tigrī,
 Quā huic hodie seni. Nicob. Siccine me perdere,
 Rem meam decoquere, famam pessundare,
 Nepotari, impune! age Messenio, gradimus gradum?
 Mess. Ad quid: si pransum imus: si coenatum: eccere,
 Vel Pegasum praeuortam. Nicob. Tun' aciē hebetes
 Mei furoris, tuis caput obtundens iocis? Mess. Eho
 Iam carina haec ventris mei ipsa est vacuitas:
 Quid mirum si saburrā poscit, vt securiūs
 Velificetur nauis? Nicob. Saburrā fusiūs
 Dabo quantam neuelis. Mess. Sine obsecro:
 Haec cruda nimis est coena, atque stomacho nocet.
 Nic. Mox te elinguabo furcifer. Mess. Tuus ego sum.
 Si mutum mauelis mancipium: tu videris.
 Nic. Age, inquam, & Mnesilochum queramus mox,
 & Sosiclem.
 Mess. Nempe pedes non habent vt redditent domum.
 Nicob. Eamus, inquam, & ganeones pessimos
 Mox pessimis perdamus, vt decet, modis.
 Mess. Hoc est, quatuor iungamus indomitos equos.

Duos qui distrahant pedes, duos qui brachia,
 Tum illosce flagris incitabimus affatim
 Equos; qui validè neruis tendant omnibus
 Suum quod est rapere: tuos deartuare filios:
 Sic ex vno duplum habebis fœnori.

Oto ex duobus mox fient: nihilo minùs.

Nic. Sat filiorum diues sum, Messenio,
 Atque ex duobus malim vnum fieri, & bonum.

Mel. Nempe hoc fiet: vicissim comedet alter alterum:

Medium vbi comederit alter alterius,

Duos compingemus dein medios simul,

Et fiet vnus è duobus. Nicob. Tu furcifer,

Perge age iocari, ego ted, illosq; pariter

Fartum mox faciam, & in artocrea coquam,

Vt pasta vobis fiat contubernium.

Mel. Nō equidē volo tui animi exstinguere incendiū,

Here: optima res est, irasci pessimis;

Sed magis oleum flammis ingero quo ardeas.

Nic. Aetnam Hercule flabello irritat Pygmaolus.

Aetnam hoc gero pectore: euomam hanc in filios

Totam, quanta est: sequere huc, Messenio.

Mel. Laruas lemuresq; omnes modò qui loquitur
 senex,

Mox, Fili, mi fili: ne sic columbule,

Ne sic mi psittace: saccharum obiiciam tibi,

Comede, mi psittace, & deterge ocellulos:

Quid frustra sic meos violas ocellulos?

Hem prædam! Quàm sagax nasum senex habet,

Tam citò feras iuis mouit cubilibus.

Molo sicum hic agam, dum aget senex venaticum.

SCE-

SCENA III.

PISTOCLERVS.

CLEOMACHVS.

MNESILOCHVS.

MENÆCHMVS.

SOSICLES.

LYDVS.

MESSENIŌ.

Mnes. Nunc ego inter sacrum, saxumq₃ sto. Sosicl.
Hercule,

Nos victimas mox cædet carnifex facerrimus.

Mnel. Quin tu quiescis, directum cor meum at
suspende te:

Tu suffultas, ego miser vix sto præ formidine.

Pist. Tum nempe miser miserrimus est, cum deficit
Cum re consilium. Cleom. Omnem senatum con-
uoca

Dolig₃ fraudisq₃, vt falsidicis fallacijs
Senex iugulatus pereat. Pist. Acutas Hercule

Poscis fallacias, talem vt iugulent senem.

Men. Lydum hoc poscit munus, nec frustra erit,
scio:

Nouit, senibus suis os oblinere offucijs.

Mnel. Ad Lydum omnes hanc deferimus prouin-
ciam.

Lyd. Periculi resplena est hæc prouincia:

Nolo tam temerè iacere meo in tergo aleam.

Odi Hercule eos magistratus, quibusponè ambulant

Lictores, queis nulla est, nisi in cure, purpura:
 Qui non triumphant, nisi sub furcâ vapulent.

Pist. Auctoritatem tuâ senatus negligas?

Videsis, senatusconsulto quâ pareas.

Mnel. In eandem omnes discedimus sententiam.

Lyd. Quâ lege hanc traditis mihi prouinciam?

Nolo Prator, nolo esse Proprator, neque

Proconsul: res grauis est, & Dictatorem postulat.

Dicite me Dictatorem. Omnes. Dicimus. Lydus.

Date

Secures cum fascibus. Men. Eho, ceruicibus

Tam citò minaris nostris? Lyd. Hoc mei sit arbitri:

Volo absolutum imperium mihi dari in vitam &
 necem.

Omnes. Damus. Lyd. Nunc ergo tu hîc sis: age,
 statio hæc tua est;

Hunc tu serua locum, nec deseras, vide.

Hîc mihi pratorium erit, huc concilium conuoco.

Pist. Age, Imperator maxime, rem incipe strenuus.

Tam facile vinctes, quàm volpes pirum comest.

Lyd. Herclè, iam tempus aurem vellicat mihi,

Inconciliare copias omnes meas.

Sumne Imperator maximus? sum Aedepol,

Atque augustissimus: & tamen hoc tanto mihi

In discrimine dum res vortitur, atque in acie

Dum vita consistit mucronis; nullus est

Tribunus, nullus Centurio: tota hîc stetit,

Hoc in cerebro belli moles. Quid agam? Quia bel-
 licum

Indico concilium: placet; adeste fraudium

Millena.

Millena millia, quotquot estis in domo.

Hei! humilis hæc dictio, nec me decet: ollas olet:

In hoc, inquam, capitis pratorio

Iam confedere, iam rogito sententias.

Pist. Quemadmodum adstitit seuerâ fronte curas
cogitans?

Reperit, non reperit: nutat, abnutat: magnum fa-
cinus animo

Coquit: crudum est, necdum coctum: ructat etiam
nunc iam.

Quid hoc? quid agis? nugas agis, Pol, nugacissimus
merè.

Digitos credis te perdidisse? numeras. Lyd. Sine, re-
peri modò.

Pist. Pectus pultat, cor, credo, euocaturus est foras.

Lyd. Hac si tetenderit acies, vicimus. Pistoci. Hui,
quàm feruide

Concrepuit digitis! res tandem progreditur ex sen-
tentiâ.

Actum est? Lyd. De cute tuâ; nisi quod occurrerit
aliud mihi

Augurium: inebras hucusque aues video, arculasq;
pessimas:

Non gero bellum, nisi auspiciatò. Pist. Vigila, ne som-
no stude.

Ecce autem adificat, columnam mento suffecit suo,
Vigila, inquam; expergiscere, inquam. lucet hoc, in-
quam. placet.

Euge, euge, euschemè me Hercle astitit, & dulce, &
comœdicè.

R 3

Lyd.

Lyd. Io, io triumphe, adeste tubicines, tibicines,
 Equites, pedites, elephantum capti de hostibus,
 Præda omnis, spolia opima, & de quibus modò
 Triumphus agitur, adsint vinculis probè
 Onusti defloccati duo senes. Huic
 Nostro Iugurtha nomen erit, illi alteri
 Perses: ego Marius atque Aemilius ero.
 Vbi est senatus? Pistocl. Lictores adfore mox ar-
 bitror,
 Nec sine virgis. Lyd. Quas Dictator equidem in
 humeros
 Mox expediam tuos. Pist. Dictator inclyte,
 Dictata nisi mox proferas bellissima,
 Quæ nos nostrumq; tergus de periculis
 Eripiant, ibis patibulatum ocysimè,
 De Dictatore mox effectus furcifer.
 Lyd. Tun' hisce minaciis me territes larua vmbra-
 tilis?
 Heus, licitor, caput obnubito illi, atque arbori
 Infelici suspendito. Pist. Actutum, nisi
 Explicaris mihi negotium, Hercules,
 Noctem pendebis perpetem. Lyd. Nihil, nihil,
 Nihil actum est; dictaturam exuo: nec ciuibus
 Rebellibus velim prodesse. Pist. At Iupiter
 Bene te amet. sis Dictator iure quàm optimo,
 Sis quidlibet: modò imperti me, quod commentu' st.
 Lyd. Tace,
 Dum in regionem astutiarum mearum te induco,
 vt scias
 Iuxta mecum mea consilia. Pist. Salua sumes indidè.
 Lyd.

Lyd. Herus meus elephanti corio circumtectus est,
non suo,

Neque habet plus sapientia quàm lapis. Pist. Egomet
istuc scio.

Lyd. Nunc sic rationem incipissam: ita hanc insti-
tuam astutiam.

Mox pater vbi venerit: faciem mox exues,
Mox indues aliam, tu inquam, tu, tu, tu. Pist. Age.

An noctuas nos esse putas? sic tu, & iterum
Tu, tu, tu clamitas, ô triuenesice.

Tum facierum nos diuites sic autumes,
Vt Ianus olim bifrons erat, & quadrifrons,
Mutare & pro libito nos facies creduas,
Vt mutatorias vestes? Lyd. Cauesis malum.

Exorsa hæc tela est non malè omnino mihi,
Pertexam perbenè, licium ne ruperis.

Tu pare, tu ne quid musses, nisi cùm aderit mox
senex:

Furiosum tum te, tum lymphatum singito,
Tum ea dicas, tum facias, quæ Orestes nunquam
fecerit.

Mnes. Quid tum? Lyd. Fugiet. Pist. Prò fraudium
fraus pessima!

Lyd. Nunc experire sitne acetum tibi, & cor acre in
pectore,

An fungum pro corde geras, peponem pro cerebra,
Hanc tu prouinciam pro legato obieris,
In quâ duellum hodie feruebit maxumum.

Pist. At tu qui facies mutare iubes hominem, vbi
Hæ crescunt, quas mutemus facies, expedi.

R 4

Lyd.

Lyd. *In hoc crescunt marsupio; hinc venum omnia
Exponit Iupiter, etiam fidem, & fiduciam.*

Pist. *Age aperi tandem olitorium hoc forum.* Lyd.
Aperio.

Sed Cereris hinc mysteria sunt; cerni abnuunt.

Ibo intro; mox prodibo foras, mox omnia

Dabo expedita, impedita quæ vides modò.

Pist. *Miras hic turbellas excitabit furcifer,*

Si Lydum noui, textit histrionibus

Lepidam fabellam. monstri est, nisi pendeat hodie,

Et totum opimi corium bouis deuoret,

Helluo flagrorum pessimus. Sofic. Cutem illius

Si quis denariolo vendat mihi lanio

Nolim Hercle. ita mox forabitur dente vlineo.

Mess. *Hi me videre non putant, audire me*

Nihil. At verò vbi senex aderit, omnia

In lucem proferam, atque in meridiem ipsissimam.

SCENA IV.

LYDVVS.

PISTOCLERVS cum sociis.

NICOBVLVVS.

MESSENIO.

Lyd. *Nemo vnquam magis sui ex animi sententiâ
Res expediuit pessimas, quàm ego hodie.*

Cleom. *Eccum. Dictator adest.* Pistocl. *Quid cessamus?
salus*

*Nostra reipublica huius in sinu iacet,
Ibi quiescit. Mnes. Imperator maxime,*

At

*An commeatus in promptu est? num ararium
 Neruusq; belli solidus? Lyd. Agite, vicimus,
 Hæc est panoplia, hæc cataphractorum arma sunt
 Ipsissima induite. Pist. Quin sagum das è pratorio?
 Hostis adest, nimio quàm atrocissimus.
 Lyd. Si illi machera est, & nobis rhomphaa' st domi.
 Nic. Bilem in nasum conciuuit mihi labor, morâ;
 Dum quæro, dum plateas omnes otheo, & perditos
 Nondum reperio nepotulos. nam filios
 Iam pridem perdidit: qui tam nequiter
 Palàm nepotantur. Sed hem Messenio
 Opportunus adest consiliarius re in pessimâ.
 Mess. Ab Nicobule, Nicobule! Nicob. Oh mi Mes-
 senio,
 Messenio! Mess. Teneo prædam vnguibus. Nicob.
 Lupum auribus,
 Vt vereor. Mess. Ego eos tibi si ostendero filios,
 Agnosces? Nic. Hercule, nisi oculos effodiant mihi,
 Agnoscam quos genui, quos eduxi malo
 Suo, luctu meo familiari, & quod est
 Caput, mea crumena exitio & funere?
 Mess. Viden' hos? Nicob. Quid ni videam? quid
 sic me captas carnifex?
 Nam ego quidem meos oculos habeo, nec rogo yten-
 dos foris.
 Mess. Hi sunt. Nic. Hi sunt? Mess. Nisi fortè alicu-
 bi se perduint,
 Aut se reliquerint forsitan in ganeâ.
 Nic. Hi sunt? Mess. Nisi de Euphorbo Pythagora
 sient.*

R 5

Nic.

Nic. Hi sunt? Credo quidem me vidisse eos, nec alteri
Sed mihi met credo, oculis credo meis.

Nicob. Hi sunt? Mess. Hi sunt? hi sunt? hi sunt? vo-
mitum moues

Ita mihi ad nauseam, Hi sunt excreas hui!

Nicob. Messenio, multa senium fert secum incom-
moda,

Oculis nubem obducit. censen' opera pretij

Adire? Mess. Nisi perire eos mauelis. Nic. Quis hic?

Mess. Filius est, ni fallar. Nic. Nempe Aethiops mihi

Est filius. Mess. Quid si in camino leno foris

Eum suspenderit, vti fit carnario,

Vbi pernae pendent, vbi lardum omne fumigat?

Nic. Hercle fieri pote: nam mala merx leno est. age,

Mi fili quid cessas? num vocem agnoscis patris?

Hui! hac quidem Aedepol laruarum plena sunt.

Censen' eum esse filium Messenio?

Mess. Nisi forte migravit ex corpore, veluti solent

Migrare ex adibus antiquis in nouas.

Nicob. At nasus illi plusculum est simus, Messenio,

Non filio item meo. Mess. Quid si pugnis ei

Interpolarit os meretrix, & denuo

Resinxerit. Nicob. Labia hiulcant nimis, Messenio.

Sed iterum aggrediar hominem. Perplexabili

Nescio quo murmure incassum fremis frutex?

Pist. Οὐ γὰρ ἐγω γέ τι φημι τέλει χαλεπέτερον
εἶναι,

Ἡ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχει καὶ δῆμον ἀπαντα.

Nic. Malè metuo ne malum duit mihi: hic elephas

Est, non homo, barrit, non loquitur Hercule.

An

An me risui, me ludibrio habes, Messenio?

Ego te carnifici discipulum mox dabo carnifex.

Mess. Si quidem omnes coniuratim cruciamenta
conferant;

Habeo, opinor, familiare tergum, ne quæram foris.
Non possunt mihi minacijs credo tuis hi oculi fodiri
hodie,

Sicut non viderim ea quæ ita certò viderim.

Nicob. Tuten' vidisse hos asseris? Mess. Assero.

Nicob. Quos? Mess. Filios. Nicob. Meos?

Mess. Tuos. neque enim mihi, reor, sunt filij,
Albas præter bestiolas & totidem nigras.

Nicob. Quis horum est? Mess. Horum nullus, &
horum quilibet.

Nicob. Potisne esse iste ventricosus, obesulus?

Mess. Nam si in cauponâ benè bibit, quid ni pote?

Nic. Aggrediar hominẽ confidenter. Mess. Optimè.

Nicob. Pape adolescens, vt bellè atque anserinè
ambulas.

Hic nempe gnatus est meus bellissimus,
Quem maclabo omnibus cruciabilitatibus.

Πι. Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκράζωσι αἰοιδῶν,

Ἡμενοὶ ἐξείης· ὡδὲ δὲ πλὴθωσι τετραπέζαι

Σίτῃς ἢ κρητῶν. μέθυ δ' ἐκ κρητῆρ' ἀφύστων

οἰνοχόῃ φορέησι, ἢ ἐκ χεῖρ' ἀπείροισιν·

Τῶ τ' ἰμοὶ κάλλιπον ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται εἶναι.

Nicob. Messenio, Messenio! Iam Cerbero

Me malim esse hospitem, quàm hæc ferre diuitiis.

Nimio hæc res est magnæ diuidiæ mihi,

Aetate in hac me ludum fieri pupulis.

Mess.

Mess. Durum est. Sed vnum hoc scito: nimio cre-
brius

Venire quod molestum est, quàm id quod cupidè ex-
petis.

Nicob. Tentabo etiam adhuc? Mess. Etiam adhuc:
sæpè aucupes

Falluntur, & tandem præda obuenit. Nic. Igitur
Per satyram nunc exquiramus suffragia:

Tun' meus es? erravi. Tu meus es, Hercule.

Iam etiam, iam etiam nunc conspicilla cepero,

Hæc consulam iam conspicilla oculeissima.

Tun' meus es? erravi. Tu meus es Hercule.

Occisa res est, sic ex compacto ea agitur,

Quasi in foro res foret olitorio.

Tum nescio Aedepol qualis forma hæc fiet:

Vni nasus aquilinus, vulturinus alteri nasus est:

Dein cætera monstris examussim dixeris

Similia, decollauit omne consilium mihi.

Mess. At hosce vides? Nicob. Video. Mess. Facient
rem omnem palam;

Modò tu tragicè, modò non agas sic comicè.

Nicob. Video, video pestem iuuenta: Di improbos

Adaxint ad suspendium veneficos,

Qui mentem eripiunt filijs, & rem patri.

Pistoclere, hem, Pistoclere, an baculos edis?

Pist. Durus cibus est, pernicies dentium mera.

Nic. Homo nullus est te scelestior hodie,

Neque cui ego de industriâ ampliùs malè

Hodie faxim perlubens, faxim, inquam, perlubens.

Pist. Quid me iubes facere, Apollo: hircum fætidum

Vt maſtem tibi placet. Nic. Expedi iam ſeſe homo.

*Piſt. Agedum, machera, Apollinis iuſſo obſequi
Te decet, agedum, hancce victimam cade inferis;
Nigra eſt, hanc querit ſibi Proſerpina.*

*Nicob. Certè haud tutum eſt, certè pueri interdum
ſenem*

Interimunt: parricidè hinc nata quaſtio eſt.

*Metuo malè nimis ne numerum augeam, & nimis
Serò prator querat cùm mortuus ſiem.*

*Meſſ. Aſt ego herum non patiar inultum ludibrio
Haberè à fungis iſtis. Lyd. Quid ais homo trium?*

*Meſſ. Dè te vellemperdam, homo marcide,
Germana illuuias, ruſticus, hircus, hara, ſus,
Canis, capra commiſta. Lyd. O nequam os & ma-
ledicum!*

*Indignis ſi maledicitur, maledictum id eſſe dico:
Verùm ſi dignis dicitur benedictu' ſt, meo quidem
animo.*

*Lyd. Hem! quam Cato hic philoſophus eſt, ſententias
Loquitur iam noſter carnifex. Age, verbero,
Pugnos ede. Meſſ. Nolo Hercule. Lyd. At ego volo.*

*Meſſ. Quaſo Hercule,
Tu iſtam cœnam largire eſurientibus. ego
Haud eſurio pugnos: vaciuus mihi licet
Stomachus octo propè dierum egit ferias.*

*Lyd. Hoc quidem proſectò certum eſt, non eſt ar-
bitrarium.*

*Meſſ. Perij. Lyd. Parum etiam, præut futurum eſt,
prædicas.*

Niſi te contuderim mollior vt lanà ſies,

Ego